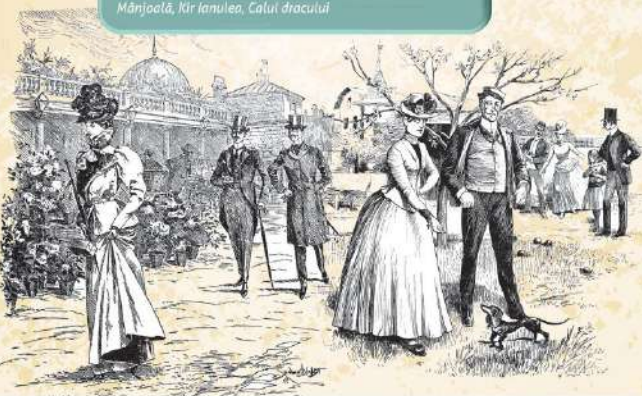

Opera lui I.L. Caragiale ilustrează două direcții de analiză a societății: una comică, intenționând să corecteze anumite aspecte sociale, ticuri, pretenții etc., și alta analitică, în care prezintă trăsături profunde ale ființei umane.

SPIRITUL COMIC: O noapte furtunoasă, Conu Leonida față cu reacțiunea, O scrisoare pierdută, D-ale carnavalului, D-I Goe, Bubița, Vizită, Lanțul slăbiciunilor, Telegrama, Un pedagog de școală nouă, Amicii, Tren de plăcere, Căldură mare, Două loturi, Justiție, La Moși, Triumful talentului, Urgent, CFR, Repusul dominical, Gazometru, Bacalaureat

SPIRITUL ANALITIC: Năpasta, Arendașul român, Leiba Zibol, În vreme de război, Păcat, O făclie de Paște, La hanul lui Mânjoală, Kir Ianulea, Calul dracului

AFIRMAȚII CELEBRE ALE LUI I.L. CARAGIALE

Proștia mor, dar proștia e nemerititoare. Ceea ce trebuie să sperăm însă e ca această slăbiciune, caracteristică omului să rămână individuală și să se amestece cât mai puțin în viața noastră publică.

Proștia, suverana proștie, e întotdeauna mai tare. În gadar buști cu tălțuri fine de floareță, proștitul lovește greu cu laștarul în moalele capului. Eh în gadar risipești apirit și voră, el e tare ca piatra.

Nimic mai greu decât să cărmuiești proștia... E ai un instinct de împotrivire organică.

Nu mai când te asezi la masa de scris și vezi hârtia albă înaintea ta, atunci îți dai seama ce vântez cumplit îți face mintea în jurul unui subiect. E chin facerea asta... Talentul e un accident din naștere, e boala grea.

Lumea aceasta se aseamănă cu un vast bălci, în care totul e improvizat, totul trecător, nimic influențat de-a binelea, nimic durabil.

Amatorul lucrează prin inteligență; artistul – prin apăsătură. Pe artist îl stăpânește apăsătura, amatorul își stăpânește priceperea. În fine, artistul este un om fără voință, adică un om incomplet, pe câtă vreme amatorul este un om cu voință, adică întreg.

PERSONAJE ȘI AFIRMAȚII CELEBRE

Asociază corect numele personajelor cu opera în care apar și replicile rostite.

FARFURIDI

Din două una, dați-mi voie: ori să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica; ori să nu se revizuiască, primesc! dar atunci să se schimbe pe ici pe colo, și anume în punctele... esențiale... Din această dilemă nu puteți ieși... Am zis!

CONU LEONIDA
FAȚĂ CU REACȚIUNEA

O SCRISOARE PIERDUTĂ

RICĂ

(Întorcându-se în genunchi spre partea unde a fugit ea) Angel radios! Precum am avut onoarea a vă comunica în precedenta mea epistolă, de când te-am văzut întâiași dată pentru prima oară mi-am pierdut uzul rațiunii; da! Sunt nebun...

LEONIDA

Când aude de libertate, sare și dumneei răposata din pat... că era republicană! Zic: gătește-te degrab!, Mișule, și... hai și noi pe la revoluție. Ne îmbrăcăm, domnule, frumos, și o luăm repede pe jos până la teatru... (cu gravitate) Ei, când am văzut... știi că eu nu intru la idee cu una cu două...

O NOAPTE FURTUNOASĂ

Asociază corect replicile personajelor cu opera în care apar.

Să-ți spun drept, cât era lonel mititel, mai mergea, acu, de când s-a făcut băiat mare, trebuie să mă ocup eu de el, trebuie să-i fac educația. Și nu știți d-voastră bărbații cât timp li ia unei femei educația unui copil, mai ales când mama nu vrea să-l lase fără educație!

Trenul se pune din nou în mișcare. La Ploiești, cocoana s-a deșteptat din leșin; zărobotă de nenorocire, trebuie să răspundă la procesul-verbal ce i se dresează pentru întrebuințarea semnului. Pe când, în mijlocul pasajerilor grămădiți, cocoana se jeleşte, eu m-apropiu de urechea ei și, c-un rânjet diabolic, îi șoptesc răspicat: — Cocoană! eu l-am aruncat, mânca-i-ai coada! Ea leșină iar... Eu trec ca un demon prin mulțime și dispar în noaptea neagră...

Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta, mam' mare, mamifița și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai. Puțin ne împoartă dacă aceste trei dome se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hotărul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumneilor, frumos gătiți, împreună cu tânărul Goe, așteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebuie s-o ia de dimineața. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a.m.

D-L GOE

VIZITĂ

BUBICO

Ion Luca Caragiale | 79

CĂNUȚĂ, OM SUCIT

A fost odată un om care toată viața lui nu s-a putut potrivi cu lumea – un om sucit.

Mă-sii i-a abătut să nască tocmai despre ziua la lăsată secului de Postu mare, când se pornise o zloată grozavă. Paștele în anul acela cădea în iarnă de tot. Tată-său a alergat cu brișca la moașa satului tocmai în margine. Moașa dormea; d-abia se întorsese acasă de la arendașul moșiei, unde fusese chef. A trebuit vreme până s-o deștepte, până să se îmbrace femeia, până să se urce-n brișcă. Copilul a așteptat cât a așteptat și, până să-și piarză răbdarea mă-sa care se văita cumplit, și-a pierdut-o el p-a lui și s-a repezit așa fără socoteală în lume, tocmai când s-auzeau clopoteii de la brișca lui tată-său la scară.

Peste vreo patru săptămâni, a venit vremea să-l boteze Radu, Răducanu, Cănuță – fără praznic la călindar. După ce s-a lăpădat de trei ori de Satana nașu-său pentru el, popa satului a luat copilul în mâni și l-a vârât o dată în cristelniță: „În numele Tatălui!” copilul a răbdat; pe urmă înc-odată: „...ș-al Fiului!” copilul a-nceput să urle de apă rece parcă-l băga în foc; iar când l-a vârât a treia oară: „...ș-al sfântului Duh!” copilul s-a smucit dintre degetele popii ca o vârlugă, și a scăpat în fundul cristelniței. Popa a scos mâinile goale din apă, iar nașa a început să țipe

– Se-neacă, părinte, copilul!... Ce faci?

2

Popa și-a sumes iute mânecele și l-a scos cât a putut mai degrab la aer. Mititelul era vânăt ca un ficat de bivol bătrân; nici miau nu mai zicea; clipea numai din ochișorii lui cărpiti ca un broscoi în pierzare.

L-au luat de picioare, l-au învărtit, l-au scuturat, l-au frecat, până i-a venit iar sufletul la loc.

– Măă! zice popa; mulți copii am botezat de când sunt preot... să vă trăiască! dar așa copil sucit n-am mai văzut!

Cănuță a rămas sărman de părinți tocmai când se făcuse copil de-nvătătură... De una, mai bine pentru ei: mare bucurie n-aveau să capete după urmările lui.

Bunică-sa despre tată l-a luat pe copil la oraș și l-a dat la școală. A-nvățat Cănuță cât a-nvățat, până a ajuns cu chiu cu vai în clasa a patra. Într-o zi, dascălul, un om foarte serios, a venit supărat. Cum a intrat în clasă, s-a așezat pe catedră încrunțat, a strigat catalogul și pe urmă:

- Cănuță!
- Prezent!
- Câți domni a avut țara românească?
- Mulți, domnule.
- Mulți, mulți! da câți?
- neghiobule!
- ...Câți, domnule?

Femeia era însărcinată... A început să plângă, că ce o să se facă ea fără Cănuță. El n-a vrut s-asculte. De necaz, de mâhnire, femeia a lepădat la mă-sa și cât pe-aci să moară de boală și de mizerie. A alergat soacră-sa la el:

- Cănuță maică, fie-ți milă! e nevastă-ta, iart-o! se prăpădește fata, moare! Ce Dumnezeu! Cănuță maică, pentru un crap! Aș! Cănuță, bărbat strașnic, o ținea întruna:

- Crap necrap, nu se poate, cocoană! am pornit hârtie, s-a isprăvit.

În sfârșit, a scăpat femeia după o îndelungată suferință.

Într-o dimineață, când plecase după daraveri, Cănuță se întâlnește cu nevastă-sa, slabă, legată pe sub fălci: se plimba în piața Teatrului de colo până colo ca o desperată. O durea îngrozitor o măsea de sus. Fusese la dentist, dânsul dormea. Îl aștepta să se deștepte; dar nu putuse sta locului; ieșise să se plimbe; stând în salonul de așteptare, i-era să nu-nebunească de durere.

Pe când vorbeau amândoi - c-aminteri nu erau supărați - iată că vine în fugă mare feciorul de la dentist și-i spune să poftească. Femeia pornește hotărâtă; dar după un pas se oprește și, întorcându-se către bărbatu-său:

- Ai și tu cu mine, Cănuță; mi-e frică.

Omul merge după ea. Ajung în salonul de așteptare. Femeia cade zdrobită pe un jet, legănându-și capul strâmbat și aiurit de suferință.

- Pofțiți, zice doctorul deschizând ușa.

Femeia se scoală și ia de mână, dărdâind ca de friguri, pe Cănuță; amândoi intră după doctor. Ea albă ca hârtia, se așază pe scaunul de operație. El se face că fluieră ca pentru el singur, ținând mâinile la spate și uitându-se la o cadră din perete. Dar n-are răbdare, vrea să se-ntoarcă... Atunci un țipăt... Gata!

- Haha! zice doctorul. Bine-ai făcut c-ai venit! aveai un abces care se putea sui la ochi, și pe urmă...

- Ei, domnule doctor! zice femeia cu tonul blând al celei mai hotărâte scârbe de viață, după ce se clăti bine în gură... Câte supărări am eu, mă mir cum nu mi-a copt până acu și inima!

Cănuță nu mai fluiera. A plătit vizita doctorului. A plecat cu nevastă-sa. A tratat-o cu o cafea cu lapte la Fialcowski, că nu pusese femeia nimic în gură de trei zile. Pe urmă s-au suit